

Case name

Shreya Singhal v. Union of India (2015) 10 SCC 459 (2015)

Case

सूचना प्रविधि अधिनियम, 2000 को धारा 66 ए को संवैधानिकता सम्बन्धी भारतको सर्वोच्च अदालतको फैसला।

Brief Summary

सर्वोच्च अदालतले सूचना प्रविधि ऐन, 2000 को धारा 66 ए असंवैधानिक भएको ठहर गरेको छ किनकि यसले संविधानको धारा 19 (1) (ए) अन्तर्गत प्रत्याभूत अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको अधिकार उल्लङ्घन गर्दछ। यो खण्ड अस्पष्ट, मनमानी र अनुचित भएको पाइएको थियो र यसले अभिव्यक्ति स्वतन्त्रतामा अनावश्यक बाधा पुऱ्याएको मानिएको थियो। अदालतले केरला पुलिस ऐन, 2011 को धारा 118 (डी) लाई पनि असंवैधानिक भन्दै खारेज गरेको छ।

Main Arguments

याचिकाकर्ता द्वारा प्रस्तुत मुख्य तर्क यो थियो कि आईटी अधिनियमको धारा 66 ए असंवैधानिक छ किनकि यसले संविधानको धारा 19 (1) (ए) उल्लङ्घन गर्दछ। उत्तरदाताहरूले तर्क गरे कि सार्वजनिक व्यवस्था कायम राख्न र आपत्तिजनक सामग्रीको फैलावट रोक्न धारा 66 ए आवश्यक छ। अदालतले यसको अस्पष्टता र मनमानीलाई उद्धृत गर्दै धारा 66 ए असंवैधानिक हो भनेर याचिकाकर्ताहरूसँग सहमत भयो।

Legal Precedents or Statutes Cited

- भारतको संविधानको धारा 14, 19 (1) (ए), र 19 (2)-सूचना प्रविधि ऐन, 2000 को धारा 66 ए, 69 ए, र 79।-केरला पुलिस ऐन, 2011 को धारा 118 (डी)। सूचना प्रविधि (मध्यस्थ दिशानिर्देश) नियम 2011।

Quotations from the court

धारा 66 ए स्पष्ट रूपमा मनमानी र भारतको संविधानको धारा 14 को उल्लङ्घन हो। "- धारा 66 ए अस्पष्ट छ र अनिश्चितताको दोषबाट ग्रस्त छ। "- "धारा 66 ए असंवैधानिक छ किनकि यसले अनावश्यक रूपमा अभिव्यक्ति र अभिव्यक्ति स्वतन्त्रतामा बाधा पुऱ्याउँछ।"

Present Court's Verdict

- अदालतले आईटी अधिनियमको धारा 66 ए असंवैधानिक हो र लागू गर्न सकिँदैन भनी फैसला गरेको छ। अदालतले केरला पुलिस ऐन, 2011 को धारा 118 (डी) लाई पनि असंवैधानिक भन्दै खारेज गरेको छ। अदालतले सूचना प्रविधि ऐनको धारा 69 ए र सूचना प्रविधि (हस्तक्षेप, अनुगमन र सूचनाको डिक्रिप्सनका लागि प्रक्रिया र सुरक्षा) नियम, 2009 को संवैधानिकतालाई समर्थन गरेको छ।

Conclusion

सर्वोच्च अदालतको फैसलाले भारतमा अनलाइन अभिव्यक्ति स्वतन्त्रतामा महत्त्वपूर्ण प्रभाव पारेको छ। सूचना प्रविधि ऐनको धारा 66ए खारेज गर्ने अदालतको निर्णयलाई अनलाइन अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताका समर्थकहरूको विजयका रूपमा हेरिएको छ, जबकि अदालतले सूचना प्रविधि ऐनको धारा 69ए र सन् 2009 को नियमलाई कायम राखेको कुरालाई सम्झौताको रूपमा हेरिएको छ। निर्णयले अनलाइन भाषणलाई विनियमित गर्ने कानूनहरू स्पष्ट र उचित छन् भनेर सुनिश्चित गर्ने महत्त्वलाई पनि प्रकाश पार्छ।